

PŘÍLOHA_1b - REGULACE ŘEK A POTOKŮ

Voda byla pro člověka dobrodějkou i ale také nevyzpytatelnou družkou zvláště v době jarních povodní. Po velkých táních nebo přivalových deštích si totiž mohutný proud vody prorážel nové koryto a odškrcoval některé zákruty. Tak vznikala slepá ramena a tůňe. Nivy potoků i řek byly velmi vlhké a vodnaté, a proto ani v suchých létech nedocházelo k vysušení půdy v okolí a díky jejich podstatně větší délce, kterou zajišťovaly meandry, se voda v krajině dlouho udržela. Rozvodněné řeky a potoky byly na jednu stranu pohromou, ale na druhou stranu naplavená hlína zúrodňovala pozemky kolem koryta. Naši předci ale věděli, že niva (údolí) řeky patří řece a svá sídla a další aktivity tomu přizpůsobovali.

V průběhu rozvoje lidské společnosti, došlo k osidlování a dalšímu intenzivnímu využívání i údolních niv. Řeka a její chování během roku začalo lidem vadit. Negativa, která lidé spatřovali v přirozeném stavu vodních toků, převážila nad pozitivy, o nichž v té době ani netušili. Z těchto důvodů začali uskutečňovat regulaci toků. Řeky byly narovnávány (aby byly splavnější), jejich břehy byly zvýšeny, zpevněny kameny a později i betonem (někdy tato úprava postihla i dno). Regulace potoků se stala na počátku 20. století snem snad každé obce. Tyto sny se postupně vyplnily, a tak co platí ve velkém pro řeky jako je např. Labe, platí i v malém pro potoky. Regulaci výrazně podnítily obrovské povodně v 90. letech 19. století. Při protipovodňové regulaci se sledovalo, aby byla voda z krajiny co nejrychleji odvedena. Zemědělci i lidé ohrožení záplavami považovali technické zásahy do vodních toků za nutné a oprávněné. Většina potoků dnes teče rovně, v často ještě betonovými panely vyložených korytech, a kolem nich občas není nic než kousíček trávy a hned začíná pole. Spíš než potokům se tak blíží kanálům. Změnil se charakter toku, voda rychle odtéká z krajiny, nenabízí úkryty a potravu pro většinu vodních organismů, pokud se ještě přidá znečištění ze zemědělství či průmyslu nebo z domácností, mění se bývalé řeky a potoky ve smrduté strouhy, které ztratily schopnost se samy čistit, jsou téměř bez kyslíku a jsou tudíž téměř bez života. Kde že jsou romantická okolí potůčků tekoucích mokřými lukami s doprovodem stromů!

20. století přineslo i další obrovské zásahy, nejen regulaci toků, ale i plošné odstraňování lužní vegetace, vysoušení mokřích luk a také velké dávky umělých hnojiv zničily prostředí pro život řady živočichů vázících se na vodu. Regulace tak komplexně změnila tvář řek i krajiny kolem nich. Zmizely romantické břehy, zákruty lemované zbytky lužního lesa a zákoutí.

Zmizela řada ptáků do té doby hojných, třeba slípka zelenonohá, tažné ryby, kterým se do cesty postavily nepřekonatelné překážky jako losos. Pokud bychom chtěli vyjmenovat všechny zmizelé živočichy a rostliny, výčet by byl dlouhý a připomínal by četbu černé kroniky.

Naštěstí si v posledních desetiletích lidé uvědomili svůj omyl a za drahé peníze se pomalu pokoušejí napravit největší chyby – říkáme, že začínají vodní toky revitalizovat.

Zdroj: (upraveno a zkráceno)

<http://mpzh.oblast.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=122989>